

Seriál o ruském opozičním kvasu, díl čtvrtý: Ostrůvky mediální svobody

Ilja Azar byl za léta své reportérské práce zvyklý na ledacos. Když se ale dveře výtahu, kterým jel spolu s kameramankou Beatou v hotelu Moskva v Simferopolu, zničehonic otevřely ve třetím patře, za nimi stál maskovaný, po zuby ozbrojený chlap a mířil na ně bez jediného slova samopalem, hrklo to v něm. Hotel byl obsazen, novinářům ničili flešky ve foťácích. Další den mělo proběhnout krymské referendum.

pondělí 31. března 2014, 10:00

Alexej Venediktov,
šéfredaktor rozhlasové
stanice Echo Moskvy

FOTO: Profimedia.cz

Ilja Azar byl a je ruská reportérská jednička. Několik let pracoval pro informační portál Lenta.ru považovaný za špičku mezi ruskými zpravodajskými médii. Jenže v Simferopolu už Ilja redaktorem Lenty fakticky nebyl. Ta totiž musela v podobě, v níž dlouhá léta plnila funkci objektivního nezávislého zdroje, skončit. Formálně právě kvůli němu.

Ilja vždy píše z místa významných událostí reportáže nebo velké rozhovory. Pár dnů před

příjezdem na Krym jeden takový pořídil – se zástupcem šéfa ukrajinského Pravého sektoru, organizace, která v kremelské propagandě hraje roli arciděbla, symbolu nejodpornějšího fašismu. Chlápek, s nímž Ilja dělal rozhovor, své názory neskrýval. Nevzbuzoval sympatie. Byl to ale člověk, ne banderovská zrůda.

Okamžitě po zveřejnění rozhovoru dostala Lenta napomenutí státního orgánu pro dohled nad médii. Týž den její majitel, oligarcha Alexandr Mamut, vyhodil dlouholetou šéfredaktorku Galinu Timčenkovou a přišel s tím, že propuštěn bude také Azar. Skončilo to masovým odchodem redakčního týmu, na uvolněná místa nastoupili lidé vyslaní Kremlem a s nimi přišla totální změna koncepce.

Na ruském mediálním trhu tak je zase o jeden solidní informační zdroj méně. Můžeme v tomto smyslu mluvit už jen o jedné televizní stanici, jedné rozhlasové stanici, jedněch novinách, jednom měsíčníku a jednom týdeníku.

TV Dožd' (Děšť) je součástí trustu vlastněného čtyřicátnickým podnikatelským párem Alexandr Vinokurov a Natalja Sindejevová. Začínala jako televize pro hipstery, ale protože vyznávala zásady evropské žurnalistiky a nebála se ostrých témat ani kontroverzních hostů, stala se brzy se svou převážně mladou redakcí kultovním kanálem ruské opozice. Napětí kolem Doždě začalo růst poté, co se stanice věnovala případu korupce mezi špičkami blízkými Kremlu, vycházela přitom z kauz, které otevřel Alexej Navalnyj. Naplno krize propukla ve chvíli, kdy se na webu Doždě objevila anketní otázka, zda si lidé myslí, že by bylo možná lepší nebránit za Velké vlastenecké války Leningrad, aby se ušetřily tisíce životů obyvatel města, kteří zahynuli za blokády. Otázku ihned stáhli, ale dobře zorganizované protesty, které zasáhly i Státní dumu, vyústily v hrozbu finančního krachu a ve vystěhování z budovy, z níž stanice vysílá.

Ještě v půli března se zdálo, že dny Doždě jsou sečteny. Sindejevová oznámila, že peníze mají jen na měsíc. Pak ale lidem, kteří touží po objektivních informacích a paletě různých názorů, svitla naděje: Dožd' se rozhodl, že oseká rozpočet, zapojí crowdfunding, bude šetřit na každém kroku – zkrátka nevzdá se.

Problémy s financováním naopak nemá rádio Echo Moskvy. Ve firmě patří dvě třetiny akcií Gazprom Media Holdingu a zbylou třetinu vlastní pracovníci stanice včetně šéfredaktora Alexeje Venediktova, jedné z hlavních postav současné ruské novinářiny. Rádio je výdělečné.

Venediktov tvrdě řídí redakci a vymáhá dodržování pravidel ryzí informativnosti a povinné prezentace odlišných stanovisek, uslyšíte tu Navalného i lidi z Putina okolí. Stejně tak maximálně různorodá je webová stránka stanice.

Nervózní atmosféra zde panuje vždy v čase volby šéfredaktora. Formálně ho volí kolektiv redakce a schvalují ředitelé Gazpromu. Ve skutečnosti, jak nedávno přiznal Venediktov, rozhoduje sám Putin. Naposledy na Venediktova, kterého kolektiv vybírá opakovaně, kývl před několika málo týdny. Z jakéhosi důvodu chce nechat tento ostrůvek povolené svobody

ještě nějaký čas žít. Beztak ho, jakož i další části tohoto chudého souostroví, považuje za ventil nálad zanedbatelné menšiny společnosti, která se v širokých lidových masách ztratí.

Před necelými osmi lety zavražděná novinářka Anna Politkovská pracovala pro noviny Novaja Gazeta.
FOTO: Jakub Dospiva, ČTK

Jakž takž počítat musí snad ještě s novinami Novaja gazeta. Kontrolní balík akcií drží kolektiv redakce, 39 procent podnikatel Alexandr Lebeděv a 10 procent Michail Gorbačov. Noviny, které vycházejí dvakrát týdně, mají mimořádně talentovaný a zkušený novinářský tým. Právě tady pracovala Anna Politkovská. Do kolekce médií, které Putinovi nejdou na ruku, zbývají ještě časopis Snob miliardáře Michaila Prochorova, který jednou měsíčně zveřejňuje zajímavé názorové texty, má webovou verzi, ale nechce být příliš masový, a týdeník The New Times novinářky Jevgenije Albacové s ostrými a kvalitními texty – a také s problémy ve financování a s nepatrným dosahem.

U všech zmíněných médií přitom platí, že za obsahem na vysoké úrovni často stojí osobnosti z řad tvůrčí inteligence. Právě těm bude věnován další díl.

Alexandr Mitrofanov, SALON, Právo